

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25 —; za ino-
scimstvo Din 40 — neobvezno.

Ogiasi po tarifu.

Uredništvo

Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
šte. 16/1. — Telefon šte. 79.

Nočna redakcija: od 19. ure naprej v
Knatičevi ul. št. 5/1. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 35.

Ispravitelj: Ljubljana, Prešern-
ova ulica št. 4. — Telefon št. 499

Podružnici: Maribor, Barvarska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem ček. z avdu: Ljub-
ljana št. 11.842 — Praha číslo 78.180.
Wien, Nr. 105.441.

Ljubljana, 25. septembra.

Francoski finančni minister Caillaux je ob svojem prihodu v Ameriko izjavil novinarjem, da upa na hiter in ugoden potek pogajanj za ureditev francoskih dolgov v Zedinjenih državah. Sodeč po poročilih ameriških listov, ki zadržujejo, da so dobro poučeni o francoskih predlogih, pa se zdi, da so bile Caillauxove optimistične izjave preuranjene ne toliko glede neposrednega sporazuma z ameriško delegacijo, kolikor glede potrebe potrebne ratifikacije s strani ameriškega kongresa. Ne sme se namreč pozabiti, da ima Francija med ameriški odločitvijo, ali vsaj soodločitvijo, čim hitreje par načelnih nasprotij, katerih načela morejo v danem položaju škodovati francoski dobri volji. Istočasno pa — morda nehoti — koristi nasprotnikom Francije, v prvi vrsti tisti zavezanci v svetovni vojni — Italiji.

Ameriški listi, katerih izvajanja potrjuje londonska «Central News», zadržujejo, da poudari Caillaux pri pogajanjih, ki so se medtem včeraj že pričela, načelo glavo o plačilih možnosti Francije. Ta možnost naj bi znašala letnih 25 milijonov šterlingov, in sicer kot skupno odplačevanje dolgov Veliki Britaniji in Zedinjenim državam. Po londonskem sporazumu bi plačevala Francija Angliji 12 in pol milijona šterlingov, toda ta vsota je ni definitivno določena ter obstaja možnost, da se pri novih pogajanjih zmanjša na 10 milijonov v smislu francoskih želja. V zadnjem slučaju bi mogla Francija plačevati Ameriki največ 15 milijonov šterlingov na leto. Ta vsota torej podlaga washingtonskemu pogajanju.

Ako sprejme ameriški delegati te francoske številke, ki jih je Caillaux že vnaprej podkrepil v znani spomenici, razdeljeni ameriškim delegatom, bo to brezdvomno ugodno vplivalo na London, ki želi spraviti z dnevnega reda mučno vprašanje mednarodnih vojnih dolgov. Anglija bo skoraj gotovo popustila v tem slučaju od svojega stališča, ki ga je zavzemala ob priliki zadnjih londonskih razgovorov, bolj iz taktičnih razlogov, kakor pa iz razlogov neprilopenosti. Dovolila bo Franciji odplačevanje letnih 10 milijonov ter bo tako jasno dokazala, da ji je več do rednega splošnega odplačevanja vojnih dolgov, kakor pa do svojih zahtev napram Franciji. Zdi se, da je Caillaux računal z gotovostjo na zanesljivost te premise, ko je izrazil svoje optimistično naziranje o rezultatih washingtonskega sestanka.

Kakor omenjeno, ima Francija v Ameriki par energičnih nasprotnikov, med katerimi je seveda senator Borah, predsednik senatne komisije v zunanjem ministristvu.

Stališče senatorja Boraha v vprašanju evropskih dolgov je znano že iz časa, ko je šlo za ureditev angleških dolgov v Zedinjenih državah. Borah se je protivil vsakemu tozadevnemu sporazumu iz načela, da Amerika ne sme skleniti takih sporazumov s posameznimi evropskimi državami. Tudi je znano, da je senator Borah odločen nasprotnik novega ameriškega posojila Franciji, ki naj bi se uporabilo za stabilizacijo francoske valute, češ, da bi v tem slučaju Francozi poravnali svoj dolg z ameriškim denarjem.

V zadevi francoskih dolgov je izjavil Borah dopisniku «Daily Expressa», da je Francija po njegovem prepričanju v položaju, ki ji dovoljuje odlašati njenih dolgov. Ni izključeno, da pride v Washingtonu do sporazuma, ker si je Francija brezdvomno zagotovila istočasno novo ameriško posojilo. Z drugimi besedami povedano, bi bila konsolidacija francoskih dolgov v Ameriki podobna v mnogih oziirih ureditvi nemških reparacij. Nadalje je izjavil senator Borah francoskim novinarjem: Ako bi ne šlo za Francijo, bi predlagal da se izbrise vsi evropski dolgov. Nimam nobenega poudarka za simpatično razpoloženje do države, ki ima tako veliko vojsko in ki oborožuje tudi druge narode. Zasedbo Poruhria je zavlekla Francija evropski nanredki za 50 let. Ako bi Francija uporabila ameriški denar v mirovne svrhe, bi bila njena sedanja prošnja v Ameriki vse drugače srečana. Tako pa moramo zahtevati, da mora plačati, in sicer pod istimi pogoji, kakor Anglija. Senatna komisija, kateri predseduje Borah, čeni francosko plačilno možnost na najmanj 25 milijonov šterlingov!

Iz te izjave je razvidno, da bo delala senatna komisija precejšnje sitnosti pri ratifikaciji washingtonskih sklenov, zlasti če, če je res, da je senator Borah kot predsednik komisije pod vplivom italijanske propagande. Italijani se namreč radi hvaležijo, da je Borah pokrovitelj italijanskih težev v vprašanju njihovih vojnih dolgov v Ameriki. Znano je, da so Italijani v zadnjem času mnogo pripomogli k razširjenju Borahovega naziranja o militaristični Franciji.

Zadnja ameriška poročila ugotavljajo ugoden pričetek pogajanj v konferenčni dvorani ameriškega finančnega ministristva. Caillaux je podal v imenu fran-

Prihod kralja in kraljice v Dalmacijo.
Svečan sprejem kraljeve dvojice v Budvi in Tivtu. — Kralj si ogleda vaje vojne mornarice.

Tivat, 25. septembra. r. Včeraj dopoldne sta prispela kralj in kraljica iz Bara po cesti ob obali z avtomobilom v Tivat. Prvi sprejem se je vršil v Spizu, ki je bil ves okrašen z zastavami in zelenjem. Povsod so bili postavljeni slavaloki. Pri vasi Perocu je vrh gore postavila rudniška družba «Mercurium», ki ima tu rudnik živega srebra, velik slavalok. Tu so tudi sprejeli kraljevo dvojico rudarji z inženjerjem Deskalovićem na čelu, ki je na tem mestu leta 1900, izsledil živo srebro. Na poti pred Sv. Stevanom je pozdravil kralja in kraljico župan Sima Gjorgjević. Sprejema so se udeležili tudi množični dobrovoljci.

V Budvi se je vršil sprejem s sodelovanjem vojaštva zelo svečano. Pred mestnimi vrati je bil postavljen kraljev monogram, zražen iz kamnov, medtem ko so se zbrali pri slavaloku godba, Sokoli, dobrovoljci, šolska mladina in množično prebivalstvo.

Prihod kralja in kraljice so napovedali strelji iz mozarjev ter zvonjenje zvonov. Kraljevska dvojica se je med ovacijami prebivalstva odpeljala v okrašeno mesto, kjer je posetila pravoslav-

no in katoliško cerkev. V katoliški cerkvi je pokazal župnik kralju sliko Matere Božje, ki jo je daroval car Dušan. Kralj si je ogledal tudi originalno listino carja Dušana.

Silajen je bil sprejem v Tivtu, jugoslovenskem pomorskem opirališču. Pred mestnimi vrati so pozdravili kralja župan Petrović in druge ugledne osebnosti. Mestna godba je igrala državno himno, medtem ko se so poklonili kralju tudi člani bokselske mornarice. Nad mestom so krožila tri letala, medtem ko so se iz bojnih ladij razlegali strelji iz topov. Kralj in kraljica sta odšla v spremstvu častne straže z dolgimi puškami, ki jo je tvorila bokselska garda, skozi dolgi špalir pozdravljajočega občinstva do arzenala, kjer se je vršila defilacija belo uniformiranih mornarjev. Letala, ki so nizko krožila, so metala na kraljevo dvojico pri tej priliki vence. Z vezbaljšča je odšla kraljeva dvojica med grmenjem topov desetih vojnih ladij na parnik «Karagjorgje». Jutri se vrše v Tivtu velike vaje jugoslovenske vojne mornarice, pojuršijem pa odpotuje kraljeva dvojica v Kotor.

Stabilnost nesoglasja v vladni večini
Minister Radojević odpotoval k g. Pašiću, ki se vrne baje šele okoli 7. oktobra. — Beograjski listi o situaciji.

Beograd, 25. septembra. p. Tudi danes je bila vsa politična pozornost obrnjena na spor med radikali in radičevci. Dopoldne je prometni minister Radojević konferiral z ministrom Slavkom Miletićem o notranjem političnem položaju, o katerem bo poročal min. predsednik Pašiću. Popoldne je imel minister Uzunović v svojem kabinetu konferenco radikalnih ministrov, na kateri se je nadaljevala razprava o strankarskih odnošajih z radičevci.

Nocoj je odpotoval v Monte Carlo prometni minister Ante Radojević. Kakor se doznava, je podpisan ukaz, s katerim se za namestnika prometnega ministra Radojevića imenuje minister za javna dela Uzunović.

«Avala» je službeno objavila poročilo v katerem Radojević demantira pisanje nekaterih listov, da potuje v Monte Carlo, da poroča Pašiću čisto o resortnih vprašanjih svojega ministristva, ki čakajo na njuno rešitev. Čas bivanja Radojevića v Monte Carlu ni določen.

V političnih krogih se trdi, da se bo Pašić vrnil v Beograd okoli 7. oktobra. Pašić je svoj povratek odročil radi tega, ker do takrat ne bo v Beogradu nobenega ministra in tudi kralja do takrat ne bo v Beogradu.

Minister Uzunović odpotuje danes v Niš, kjer bo otvoril veliko kmetijsko razstavo in šolo. Bržkone pride v Niš tudi

minister Krsta Miletić, ki se nahaja v Skoplju. V Beograd se je vrnil minister socialne politike Milan Simonović, da pripravi gradivo za konferenco 28. t. m. na kateri se ima rešiti vprašanje tujih delavcev v naši državi.

Beograd, 25. septembra. r. Današnja «Pravda» piše o situaciji: «Odnosaji so zopet došli v nered. Napetost se pričenja, ker mnogi radikali govore, da se ne more verovati v Radičevu iskrenost ter zahtevajo, naj se sklenjeni sporazum objavi. Tudi v vladni sami so osebni odnošaji tako napeti, da se bodo morale gotove osebe odstraniti. To je sicer že davno znano, a se je spretno prikrivalo. Nestrokovnost in nesposobnost posameznih novih ministrov sta mnogo zakrivila, da pride do spopadov. To vse so nesoglasja, ki se bodo odpravila s preosnovo vlade, katera je neizogibna. Presnova se pričakuje in brez neprijetnosti se bodo nesoglasja težko odpravila, ker jih nihče ne ublažuje. Do tega je hitro prišlo in na prvem mestu je k temu pripomogel Sv. Pribičević, ki je povzročil, da so tudi drugače nezadovoljne radikalne množice pričele širiti proteste in nezadovoljstvo. Današnja «Politika» istotako ugotavlja, da so odnošaji med vladnimi strankama nasprotni mirnemu razvoju političnih dogodkov in da obstoje v vladni nesoglasja, ki jih je treba poravnati.

Ogorčenje radi Radičevega govora v Ženevi
Zelo slab utis v radičevskih krogih. — «Politika» poziva Radića na odgovor. — «Reč» zahteva uradno poročilo o «ženevskem škandalu».

Beograd, 25. septembra. r. Govor St. Radića, ki ga je imel v Ženevi in s katerim je prišel v nasprotje z vsemi našimi zavezniki, je zelo slabo učinkoval v Beogradu, zlasti v radikalnih krogih. Radičeve izjave o Makedoniji so napravile tak vtis, da je neki radikalni prvak izjavil vašemu dopisniku: «Gospod Radić je s svojimi govori zrušil Davidovičevu vladu, a našo vladu ruši v inozemstvu, kar je še slabše».

Današnja «Politika» prinaša tri verzije o besedah, ki jih je Radić izrekel o Makedoniji. Po prvi je Radić dejal: «Makedonija je naša beda. Makedonci se še niso opredelili, ali so Srbi ali Bolgari. Res je, da so potegnile meje, toda to še ni dovolj. Po drugi verziji pa je dejal: «So nekateri, ki pravijo o Makedoncih, da se še niso opredelili. Fni pravilo, da so Srbi, drugi pa, da so Makedonci, brezdvomno pa je, da so vsi naši bratje po krvi, jeziku, tradiciji in nad vsem na skupnem trpljenju.» Po tretji verziji je dejal: «Za narod v Makedoniji se ne ve, ali so Srbi ali Makedonci», kar naj bi pomenilo, da narod

coskega naroda zahvalno izjavo, v kateri omenja ameriško pomoč Franciji v svetovni vojni ter izraža željo po ureditvi materialnih interesov na način, ki ga zahteva priateliska preteklost obeh velikih narodov.

Značilen je odgovor ameriškega finančnega tainika Mellona, ki je izjavil v imenu vlade Zedinjenih držav, da je treba računati s težavami, ki ogrožajo neodnost Francije. Podčrtal je težko finančno stanje Francije, na katero se je treba ozirati. Končno je izjavil, da smatra ameriška delegacija francoski predlog za dobro podlago pri pogajanjih, ki bodo imela velik vpliv na svetovni mir.

Pričetek pogajanj torej upravičuje

Svetozar Pribičević o politični situaciji
Uspehi njegovega pota med narodom. — «Samouprava» ga zagotavlja, da se ima tudi po sporazumu s HRS izvajati politika prejšnjega Narodnega bloka.

Beograd, 25. septembra. r. Burne in navdušene ovacije, s katerimi je bil sinoči sprejet Svetozar Pribičević ob svojem povratku v Beograd, so napravile na vodilne politične kroge velik vtis ter izzvale v zvezi s politično situacijo mnogo komentarjev in ugibanj. Vašemu dopisniku je Svetozar Pribičević izjavil, da je v vseh krajih, kjer je bil, to je v Hercegovini, Bosni, Dalmaciji, Liki, Krbavi in Bosanski Krajini videl, da narod odločno in ostro oboja sklenjeni sporazum in da se tudi pristaši radikalne stranke v teh krajih dele v dve skupini, v oficijelne in narodne radikale. Prvi so zelo maloštevilni, drugi iz naroda pa vzdržujejo našo nacionalno politiko in samo radi tega se more razumeti lepi uspeh, ki ga je imel povsod in ne samo v Liki in Krbavi, ki sta izključno domeni SDS. Ako bo radikalna stranka hodila po dosedanjem potu in na njem vztrajala, bo v teh krajih popolnoma propadla. Svetozar Pribičević se je z zadovoljstvom dotaknil tudi lepih uspehov, ki so jih dosegli slovenski samostojni demokrati pri občinskih volitvah. Z bodrilnimi besedami je končno pozdravil svoje prijatelje v Sloveniji.

Beograd, 25. septembra. r. Glavni organ radikalne stranke «Samouprava» priobčuje z ozirom na energično akcijo Svetozarja Pribičevića daljši članek, v katerem med drugim piše: «Ko bodo objavljeni protokoli o sestankih za ključitev sporazuma med NRS in HSS od 3. in 4. julija t. l., bosta g. Pribičević in vsa naša javnost zvedela, kolika krivica se dela radikalom od samostojnih demokratov, ko jim očitajo, da so prehitro in prelahko opustili sodelovanje s samostojnimi demokrati. Prejšnji sporazum kot politični akt ni v ničemer odslabljen s sporazumom, ki je sklenjen s HSS, ker se tudi po tem novem sporazumu ima izvajati ista politika, ki je bila dogovorjena s sporazumom med SDS in radikali. Kot politična stranka SDS torej nima objektivnih političnih razlogov, ako nastopa proti temu sporazumu». Nadalje piše «Samouprava»: «Sv. Pribičević sežiga za seboj vse mostove, uničujoč vsako možnost povratka za slučaj, da ga uspeh sporazuma med HSS in radikalno stranko privede k njemu! In je mnogo izgleda za tako eventualnost!»

Članek «Samouprave» je vzbudil veliko pozornost ter se ga zlasti v hrvatskih krogih smatra kot poskus upostavitve složnejšega razmerja med NRS in Svetozarjem Pribičevićem.

Priprave za varnostno konferenco
Nemčija oficijelno sprejela povabilo. — Pooblastila nemških delegatov neomejena. — Italijanski interesi na konferenci. — Neodločnost varnostnih in raznih drugih odob.

Berlin, 25. septembra. d. Ministrski svet je pod Hindenburgovim predstvom oficijelno sprejel povabilo na varnostno konferenco ter je določil za glavna delegata dr. Lutherja in doktorja Stresemanna, ki imata neomejena pooblastila.

Kraj konference še vedno ni definitivno določen, dasiravno je že došlo uradno poročilo, da se bo vršila konferenca v Locarnu. Kakor zadržuje v vladnih krogih, je povzročil to zmešnjava italijanski ministrski predsednik Mussolini, ki še tudi ni definitivno izjavil, ako se udeležijo konference osebno.

Veliko senzacijo je povzročila v politični javnosti oficijelno potrjena vest, da je Mussolini nedavno vprašal nemško vladu, ako namerava Nemčija na varnostni konferenci začeti vprašanje o priključitvi Avstrije k Nemčiji. Nemška vlada je odgovorila, da ne smatra za potrebno, razpravljati o tem vprašanju na konferenci o varnostnem paktu. Mussolini pa se je že prej v Berlinu informiral, ako bi bila Nemčija pripravljena jamčiti Italiji za mejo na Brennerju. Nemška vlada pa ni hotela odgovoriti ne pozitivno in ne negativno. V vladnih krogih mislijo, da bo skušal Mussolini v slučaju udeležbe na konferenci ponovno izsiliti tozadevni odgovor.

Pariz, 25. septembra. r. Odgovor dr. Stresemanna na Briandovo povabilo svetovnega gospodarstva.

Državni tajnik Mellon je v svojem odgovoru izjavil: Vojna je minula, kljub temu pa ne smemo prezreti velikega francoskega bremena in ravno tako ne težav, ki ogrožajo bodočnost Francije. Francija je morala oživiti uničene produkcijske sile ter trpi na posledicah zavlačevanja reparacijskih plačil. Zato je finančni položaj Francije težek in mi se moramo ozirati nanj. Francija gleda na vse to s pogumom, ki je kljuboval napadom na Verdun. Znano nam je, da bo imela ta konferenca velik vpliv na svetovni mir ter se zavedamo svoje velike odgovornosti. Naša dolžnost je, da dosežemo z vami praktičen sporazum.

Pričetek pogajanj v Washingtonu
Caillaux naglašja potrebo ureditve svetovnega gospodarstva. — Ameriški zastopnik priznava težaven položaj Francije in upa na ugodne uspehe pogajanj.

Newyork, 25. septembra. d. Včeraj so se pričela v konferenčni dvorani zgrad. urada v Washingtonu oficijelna pogajanja za ureditev francoskih dolgov.

Ob tej priliki je francoski finančni minister Caillaux v pozdravnem nagovoru izjavil med drugim: Francija me je pooblastila, da pričnem pogajanja za ureditev njenih dolgov. Nihče v Franciji ne bo nikdar pozabil na ameriške dobrote in na njeno siljano sodelovanje v svetovni vojni. Prepričan sem da tudi Američani ne bodo nikdar pozabili na zveze med obema državama. Naša želja je, da uredimo materialne interese v skladu velike preteklosti obeh velikih narodov. Ta ureditev naj bi utrdila mir in stabilizacijo svetovnega gospodarstva.

Državni tajnik Mellon je v svojem odgovoru izjavil: Vojna je minula, kljub temu pa ne smemo prezreti velikega francoskega bremena in ravno tako ne težav, ki ogrožajo bodočnost Francije. Francija je morala oživiti uničene produkcijske sile ter trpi na posledicah zavlačevanja reparacijskih plačil. Zato je finančni položaj Francije težek in mi se moramo ozirati nanj. Francija gleda na vse to s pogumom, ki je kljuboval napadom na Verdun. Znano nam je, da bo imela ta konferenca velik vpliv na svetovni mir ter se zavedamo svoje velike odgovornosti. Naša dolžnost je, da dosežemo z vami praktičen sporazum.

Po razkritju komunistične zarote na Madžarskem
Na Dunaju se je vršil tajen komunistični kongres. — Zanimive izpovedbe aretirancev. — Rakosy bo obsojen na smrt.

Budimpešta, 25. septembra. s. «Az Est» piše, da bo ljudski komisar Rakosy v pospešenem kazenskem postopanju obsojen na smrt na vešala. Vsi vlaki, ki prihajajo in odhajajo na Dunaj, so pod strogo kontrolo in imajo vsled tega velike zamude. Budimpeštanskih listov danes ni bilo mogoče oddati.

«Pesti» Naplo» priobčuje zanimive podrobnosti o komunističnem kongresu, katerega so se udeležili Bela Kun, Evgen Landler, Julij Alpari, Rakosy, Ivan Hyrosek, Ivan Revely in Zoltan Weinberger. Po informaciji tega lista se je vršil kongres dne 24. avgusta na Dunaju v neki hiši drugega okraja. Ob tem času je zboroval na Dunaju tudi kongres esperantistov. Zarotniki so porabili pri liko ter se pod tujo znamko kot esperan-

tisti utihotapili na Dunaj. Bela Kun je s svojim tajnikom Vladislavom Baloghom stal na dunajskem sovjetskem poslanstvu. Budimpeštanska policija je vedela za vse to in je odpustila skupino detektivov na Dunaj, da so komuniste nadzorovali. Dobila je v roke stenogram s kongresa in je vedela celo za sejo eksekutivnega odbora ter za mislijo Rakosyja v Budimpešti Dne 7. septembra, je Rakosy s ponarejenim potnim listom na ime Matije Brauna, trgovca z motorji, prestopil madžarsko mejo in se po prihodu v Budimpešto nastanil v nekem za kotnem hotelu. Tajna policija ga je ves čas zasledovala.

Darujemo za sokolski Tabor!

Bohdan Lepky:

Gosji pastir

Rano zjutraj so ga budili, še predno je vzhajalo solnce. Mati mu je dala kos črnega kruha, vrzel si je preko rame umazano rjuho iz grobega, domačega platna in gnil gosi na pašo. Mnogo jih ni bilo. Stara pepelnatostiva in dve mladi zelenkasti goski. V njegovo srečo se jih to leto ni več izleglo. Stara gos se je zibala resno, privzdignjene glave — prav dostojanstvena gospa! Nista se pa mladi dve goski ponašali materi primerno. Vedno sta postajali, se radovedno ozirali, hotečji ali nazaj na domače dvorišče ali pa sta se izgubili v visoki travi. Mati goska je bila huda nad njih nedostojnim ponašanjem in je besno sikala in forfotala s peruti. Hrynunjo se ni menil za njih početje. Sploh ni vedel, čemu ga budijo vsako jutro tako zgodaj in zakaj ga pošiljajo v takem hladu ven na polje, ko se znaio goske pasti same, brez njega, same čebliati po vodi in se na večer vračati domov.

«Kajne, sivka?» jo je resno vprašal. Stara goska je molčala. «Kajne, sivka?» je glasneje vprašal in jo ošvrknil z bičem.

Sivka je sfrfotala s peruti, okrenila svoj dolgi vrat in zagajala svoj glasni: «Ge, ge, ge!»

«No, vidiš, ti neumna goska!» je odgovoril Hrynunjo in ni dalje vpraševal, ker hotel je malo zaspati. Znal je namreč svoje goske gnati na pašo in spetoma spati. Zaprli je oči, potegnil rjuho čez glavo, domišljivoč si, da spi. Gazil je z nogami po mrzlem spomladanskem blatu in tako došel do potoka. Šele tu je odprl zaspane oči in se vzdramil. Bil je prepričan, da se je prespal in da noče več spati.

Obrežje tega potočka, ki je žuborel po umazani, močvirnati strugi, je bilo na tem mestu najbolj poraslo s travo. Onstran potoka je bilo še nekaj zapuščenih, razdrapanih koč, ki so se polagoma izgubljale v skrivnostnem gozdu in še dalje v prostrano polje.

Z vriščem se je spustila stara goska

v potok in mladi dve za njo. Hrynunjo je molče stal na obrežju. Komaj je bil malo večji kot njegova sivka, slični veliki kepi umazano črne prsti in neokreten. Edino njegove velike oči so žarele kakor ogelje. Izven teh oči ni bilo na njem nič pomembnega, kvečjemu še njegov, kakor boben napeti trebuh.

Stal je nepremično in se oziral okoli. Siva meglja se je vlekla ob potoku in dajala vsi okolici tajinstven izraz, da je človeku postalo skoro tesno pri srcu. Narava je bila videti, kot da se je pomlad zakasnila. Po mlakužah močvirja so se potikale lačne in shušane štorke, po grmovjih se je oglašalo čvkanje prvih ptic. Hrynunjo so se smilile te ptice, rad bi jim dal par drobtin od svojega kruha, a niti en ptiček ni prišel k njemu, jesti ga je moral sam.

Njegov kruh je bil črn, iz debele mleke moke, ki so jo mleli z ročnim mlinom. Večkrat mu je obtičala v zobeh ostra ržena pleva, da, včasih celo kak kamenček. Hrynunja niso motili taki vsakdanji pojavi. Nikdar bi si ne mogel misliti, da jedo drugi, boljši, na primer bel ali celo maslen kruh. Spominja se na nekdanjih dni, ko mu je mati prišla iz mesta žemljico ali celo presto. Toda to je zanižje minilo, ker sedaj pri naša mati take pribojške samo mali Maruni in še te zelo redko.

Jedel je pač takšen kruh, ostanke drobtin pa je metel med gosi in se zleknil po travi. Po obrežju je pihala močna sapa, zato je zlezal nižje k potoku.

Sedaj mu je veter pihal samo v glavo in privzdigoval očetovo kučmo. Potisnil jo je krenko na oči, se zavil tesno v rjuho in pritegnil noge k sebi. Za trenutek ga je zazeblo, kmalu na mu je odleglo, ne vedoč, ali grele on zemlja ali zemlja njega. Počutil se je povsem dobro: v prsih je mohl. Za noge se ni brigal, ker bili sta pri njem tako neobčutljivi, kot dve prsti v roki.

Umazani, suhi, z velikimi, narazen razprečenimi prsti in s trdimi stopali, so sličile skoraj holi krepljeni roparskih ptic kot pa človeškim nogam. Nič ga

ni oviralo pri hoji, niti ostro kamenje ali nežna trava, niti vroči pesek ali mrzlo blato: še celo po strniščem polju ni čutil nobenih bolečin.

Privzdignil je visoko rame in se zamislil. Premišljeval je, od kdaj že v ni te goske na pašo in kako dolgo jih bo še moral. Trudil se je, da bi izračunal: a kako bi, ko je znal šteti samo do pet in ni nikoli vedel, ali sledi tork sredi ali sredi torku. In navsezadnje, čemu toliko računanja? Goni jih že od zadnjih praznikov in usojeno mu je še toliko časa, da doraste Maruna. Toda Maruna kar noče zrasti. Vendar mora enkrat postati večja: tedaj pa se bo ona zavijala v kosmato rjuho, dočim bo pihala on za drugim poslom. Mogoče bo obiskoval celo šolo? ... Da, taka je ta stvar, malo se bo ukvarjal z domačimi posli, malo pa bo zahajal v šolo.

Kaj je šola — tega Hrynunjo ni vedel. Videl jo je samo od zunaj, praga še ni nikoli prestopil. Zdelo se mu je, da na zunaj mikavna. Tudi zvonec moralo imeti, ker ga je že slišal. O liubi Bog — kak žitek, zvoniti! Kake reumne misli mu blodijo po glavi! Samo starejšim učencem dovolijo učitelji tu in tam malo pozvoniti in še to ravno tedaj, če je šolski sluga zaposlen drugje.

Kakor pravijo, v šoli tudi tepejo porodne otroke! To pa ni včas Hrynunjo, ker nalice je bil navajen. Ne da bi hodil v šolo, ga je smel vsakdo pretenati. Ojoi! kar temo naj ga! Mislite, da to boli? Nekoč ga je pač bolelo, a sedaj ne več. Samo zadnjič, ko je na trenovitosti ubil lonček, ga je mati tako pretenla, da je palico resnično občutil. Še danes ga bolijo črne otekleline.

Pustimo sedaj to! Ko Maruna odraste, bo vse drugače. Samo, kdaj bo še to?

V takem razmišljanju so se Hrynunjo misli zmotale in postalo mu je tesno pri srcu. Naenkrat je v resnici občutil pravi mrz, resnično samoto — vse svoje gorje, kmalu pa si je domislil: Čemu se bati? Saj je dan! Še nekaj časa in vrne se domov. Mati mu skuha vroče pesne juhe in krompirja. Spat pojde

in jutri zarana pride zopet sem z goskami.

Ozrl se je na potok in zdelo se mu je, da ga ne bo nikoli več videl, da, nikoli več! Hrynunjo je postal silno žalosten! Ni ga navdajal toliko čut žalosti, kot čut bolesti!

Dečka je objela v tem trenutku nepopisljiva bolest. Čutil je, kako se mu je pričelo krčiti srce, kot bi ga kdo tiščal z rokami k tlom, hoteč ga ugonobiti. Polastil se ga je nepopisljen strah, grozovit strah. — Mogoče «zli duh?»

Zlega duha je smatral deček v svoji domišljiji za nastrašnejši pojav na svetu, strašnejši od smrti.

Kaj smrt! Suha, s sklepetaočimi zobmi in svetlo koso. Pride do človeka — šk! in končano je!

Videl je smrt naslikano v cerkvi, zato se je ne boji.

Toda zli duh, to je strašno. Zelen kot krastača, z račim klunom in mačimi očmi. Zelo ostuden. Edino Horypna ga je znala zagovoriti, «Pusti me!» prične prositi zli duh.

Horypna na kriči: «Ven iz telesa, ven iz telesa!» Včasih ga izžene, včasih pa tudi ne!

Iz Hylkovega telesa ga ni mogla izgnati: moral je umreti. Hrynunjo se je tega dobro spominjal. Bilo je prošega leta, ob času oranja. Takrat je obolel Hylko, poklicali so Horypno, ki je kričala: «Ven iz telesa!»

Hylko je rjovel, Horypna na ga je gnetla kakor testo v skledi. Hylko je rjovel vedno glasneje. Tedaj je bilo Hrynunjo v srcu strašno hudo. Tekel je iz sohe in odsilmal se je bal zlega duha.

Drugi dan je bil Hylko mrtev!

Mogoče ga je res umoril zli duh!

Čutil je, kako so mu pričeli sklepetači zobje, roke in noge so se začele tresti in v glavi se mu je vrtele. Ozrl se je na potok, toda tam, kjer bi se morala prelivali njegova umazana voda, je ugledal travnik, in kjer bi moral biti ta, je bil potok. In to se je menjalo eno za drugim!

Kaj početi? Nič drugega mu ni preostajalo kot gnati goske domov.

Komaj se je privlekel domov, je že kričala nanj mati: «T nepridiprav, čemu si prignal goske tako zgodaj domov? Zadavila bi te!»

Toda to ni bilo več potrebno. Njegova duša se je že poslavljala, toda tako počasi, kot bi ji bilo žal zapustiti to revno telesce.

Skoro tri dni je Hrynunjo umiral. Prišli so sosedi, zlasti žene, ki so žalevale in tolažile, toda svetovati kaj nametnega ni vedel nihče. «To je prišlo od Boga», so deale in konec.

«O, da bi ga Bog le kmalu poklical k sebi! Doma je itak vsem le v nadlego.»

Toda Bog ga še ni hotel poklicati k sebi.

«Tako majhen,» so deale žene, «pa ima toliko moči!»

«To je zaradi nje, matere,» ... so si šepetale med seboj, «to je kazen za njo!»

Tako so govorile in končno sklenile poslati no šepastega Fedorko, ki je bil znan pevec v zboru in je imel sveto pismo.

«On naj pride, da se bo duša preje in lažje ločila!»

In Fedorko je prišel, čital sveto pismo in Hrynunjo je umrl.

Zunaj je postajalo topleje, potoček je žuborel živahneje, vrbe ob potoku so pričele zeleneti in dečki so si rezali iz njih veji piščalke. Hrynunjo pa ni več slišal njih igre: odnesli so ga bilj tja pod zelene breze.

Na uho njegove matere so prihajale govorice hudobnih ljudi, ki so namigavale, da je moral umreti sinko zaradi njenih grehov. To ji je bilo zelo neprijetno.

Saj ga je vendar tako ljubila! Da je moral umreti — je bila volja božja. In da je moral gosi pasti — jih je pač moral. Kdo naj bi jih drugi, če ne on? ... Tako pride vedno ... Vsemu, kar se zgodi na svetu, je kriva mati, ah, da, vse samo mati!

Darujmo za sokolski Tabor!

Najpopolnejši STOEWER
šivalni stroji
s šivilje, krojača in
evijarje ter za vsak
dom. P-eden si naba-
vite stroj, ogledate si to
izrednost pri tvrdki
Lud. Baraga
Ljubljana
Šteinskega ulica 61.
15-letna garancija
15-aj

—Novo došlo!—
Češko in angleško prvovrstno
blago za jesensko sezono. —
Ob'eke po meri in najnovej-
šem kroju izdeluje najsolidneje
in najceneje 5383 a
Steva Gomboc, krojaški atelje Ljubljana,
Aleksandrova cesta 9/II.

Razprodaja avtomobilov.
Radi smrti se likvidira tukajšnja zaloga novih avtomobilov in motornih
koles — **prodaja se globoko pod kupno ceno PUCH tipa VIII,**
PUCH 4 HP. mali tovorni voz (Rollwagen), **PUCH motorna**
kolesa 2 HP.
Zastopstvo Austro-Daimler-Puch
LJUBLJANA, Gledališka ulica 2. 5559a

PREOBLIKOVANICA
BARBORIČ & ZAVRŠAN
LJUBLJANA, Mestni trg 7. 414 a
predeljuje damske filce, veljarje itd. po naj-
modernejših oblikah. Velika izbira damskih
klobukov in nakita po zelo nizkih cenah.

Srebrne krone
kupim
po Din 4/25 in stare
golinarje Din 11 vsako
množino.
Ponudbe je vposlati na
podružnico „Jutra“
Maribor pod
„Prodaj srebro“.

Rajko Ranzinger, špediter, naznanja v svojem in v imenu vseh so-
rodnikov žalosno vest, da je njegova dobra in skrbna mačha, gospa
Sofija Ranzinger
rojena Hofner, vdova Kottek
danes, dne 25. septembra 1925 v 75. letu svoje starosti po dolgi bolezni mirno
preminula.
Pogreb predrage rajke se bo vršil v soboto, dne 26. t. m. ob 5. popoldne
iz hiše žalosti, Masarykova ulica (preje Cesta na južno železnico) šte. 7, na
pokopališče k Sv. Križu, kjer se bojo zemeljski ostanke položili v rodoljubno
grobničo k zadnjem počitku.
Sv. maše zadušnice se bodo brale v župni cerkvi pri Sv. Petru.
V Ljubljani, dne 25. septembra 1925.

RENAULT avtomobili
danes neprekosljivi
za avto-takse, potnike in zdravnike in
kot osebni, tovorni in avtobus-vozovi
ker so najsolidnejši, najtrpežnejši in
najcenejši pri uporabi.
Zastopstvo za Slovenijo:
A. Lampret, Ljubljana,
Krekov trg št. 10.
4872-a

Elektrotovarna išče
3-4 dobre elektromonterje
1 kabelmonterja, 2-3 navilalce za električno
žico in 1 predelavca navilalca za takojšnji
nastop. Prošnja na Aloma Company, Ljub-
ljana, pod značko „Monter“, 5490

Damski klobuki
po najnižjih cenah pri
E. Djukanovič,
Sv. Petra c. 27,
poleg hotela Tratinik.
Popravila,
prekrojenje,
spatri oblike.
Nujna popravila v
šestih urah.

Mestni pogrebni zavod
v Ljubljani.
Tužnim srcem naznanjamo, da je naša srčno-
ljubljena dobra soproga in mamica, gospa
Karolina Kremžar
soproga posestnika v Dravljah
v sredo, dne 23. t. m. po kratki mučni bolezni, previ-
dena s tolažilo sv. vere, mirno v Gospodu zaspala.
Pogreb nepozabne nam poka nile bo d. nes v so-
boto, dne 26. septembra 1925 ob 2. popoldne iz mrtvašnice
državne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.
LJUBLJANA-DRAVLJE, dne 25. septembra 1925.
5549-a
Globoko žalujoči soprogi in otroci.

POZOR!
Gorkodar kot nastavek za lončene peči v
sobah ali kot nastavek na šted-
ilnike. 50% prihranka na kurjavi, v
10 minutah poroka soba. Cena nizka. Patent
prijavljen. — Naročila sprejema
Mihelič in drug, Ljubljana,
Dunajska cesta št. 41 — Telefon 777. 5546-a

Opozorjamo
vse interese, da je pri pismenih vpra-
šanjih, ki naj jih upravištvo pismeno
reši, brezpogojno priložiti poštino in
manipulacijsko pristojbino v znesku
Din 2.—. Posebno opozorjamo na to
one stranke, ki žele, da se jim po pošti
pošlje naslove od malih oglasov.
Vsa vprašanja in prošnje glede naslo-
vov od „malih oglasov“ bodo romale
v koš, ako ne bo priloženih
Din 2.—

Brinjevo o'je
kupi
po najvišjih cenah
drogerija A. KANC,
Zidovska ulica

Tužnim srcem naznanjamo, da je naš nepozabni, nad vse
dobri soprog, oče, brat in ded, gospod
Francé Dolničar
restavratel na glavnem kolodvoru v Mariboru
danes, dne 25. t. m. ob pol 10. zadet od kapi v 60. letu starosti
za vedno zaspal.
Pogreb se bo vršil v nedeljo 27. t. m. ob 16. uri iz ka-
pelice mestnega pokopališča v Pobrežju.
V Mariboru, 25. septembra 1925.
Ivana Dolničar roj. Kuhar, soproga
France, Makso, Rude, Ivan, Joško, Zora, Ivanka,
Dragica, Anica, otroci
Matiija, Vekoslav, Davorin, Ignac, Ivanka, bratje in sestra
Leopold, Avgust, Tone, Janko, Jernej, vsaki
Minka, sinova, **Zdravka,** vnukinja.

Potrti od nelzmerne žalosti javljamo vsem sorod-
nikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš pre-
dobri oče, stari oče, stric, tast itd., gospod
Jožef Mencinger
posestnik na Savi št. 65 pri Josenica
po daljšem trpljenju izdihnil danes svojo blago dušo.
Pogreb predragega pokojnika se bo vršil 27. t. m.
ob pol 5. uri popoldne iz hiše žalosti na Savi na farno
pokopališče na Jesenicah.
Sava, dne 25. septembra 1925.
Žalujoči ostali.

Ljubljanska posojilnica
r. z. z o. z v Ljubljani
Mestni trg šte. 6
sprejema vloge na hranilne knjižice
in tekoči račun ter jih obrestuje
najugodneje.
Večje in stalne vloge obrestuje po dogovoru.
Posojila daje proti popolni varnosti na
vknjižbe, poroštva in proti zastavitvi.

Ljubljanska kreditna banka
Delniška glavica
Din 50,000.000.—
Rezervni zaklad okoli
Din 10,000.000.—
CENTRALA: LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA
PODRUŽNICE:
Brežice, Celje, Crnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad,
Ptuj, Sarajevo, Split, Trst, agencija Logatec
Brzjavni nazlovi:
Banka Ljubljana
Telefon šte. 251, 413,
502, 503 in 504. m.
se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.